

סעמק המעשצוה

מא

מא
מא
מא

מא
מא
מא

1

צופית - ערה"ש חסל"א

תש"ו

1.10.1970

חברים וחברות ותושבי הכפר צופית, אנו מחדשים את מנהגינו בהבאת אינפורמציה ולשתפר בידיעות על הנעשה במועצת הכפר ומוסדותיה ופעילות וועדותיה.

מאז קיום המועצה לאחר הבחירות ה.א.ח.ר.ו.נ.ח. - מיועדת החוברת להביא לידיעת החברים בכתב על רוב הדברים שאמנם דיברו עליהם, והתקיימו דיונים באסיפות כלליות ואסיפות ענפיות.

יש לברך על תופעה חיובית של השתתפות עירה באסיפות האחרונות, מצד רוב החברים בפעולה הסדירה של המועצה המקיימת ישיבותיה מיד שבוע בשבוע, אבל רוב עבודתה נעשת בוועדות של הענפים השונים.

לא הבאנו כאן כל הבעיות שדנו בהן או כל ההחלטות שנחקבלו, אבל בעיקר נעמוד בחידושים ובשינויים בהרבה משטחי פעולה כמו בעיית הכספים ובעיות אשראי במרוכז ובעיות הלול. משק המים, ענפי ירקות תות השדה ששטחם הולך וגדל משנה לשנה, וחברינו רואים ברכה בפרי עמלם. כמובן ענף הפרדס ובעיותיו.

ובקצרה על בעיות חברה חרבות חינוך נוער, שמירה ביטחון שוטף,

אנו מקוים שהחוברת תעניין את החברים ותקנה להם ידיעה בקצרה על הנעשה במושבינו.

נפרד בברכה והוקרה וחודה לחברים מצוות העובדים ששרתו נאמנה עשרות בשנים ופרשו לגמלאות, החבר פרליס ירחמיאל הממשיך בעבודה חלקית במזכירות, החבר ניר נחום (קושניר) והחבר גיזבורג ישראל, הממשיכים להיות פעילים בוועדות המועצה מתוך נסיונם הרב, אנו מאחלים להם אריכות ימים בריאות ושיבה טובה.

בד בבד אנו מברכים את העובדים החדשים שנחקבלו בזמן האחרון עקב פרישתם של החברים הנ"ל.

עם בואה של שנה חדשה שנת תשל"א, אנו מאחלים לכל תושבינו וחברינו

בשנה האחרונה פקד אותנו האסוף הגדול ביותר
שהיה מאז קיום ישובנו עם פטירתם של החברים :

סרוקה חנוך

אברהמזוף גדליה

סניטקובסקי שמעון

ורנר קילה

לויפרמן דב

שפיר יוסף

אנו מתיחדים בדומיית אבל עם זכרם של החברים, דמויות
יקרות, אנשי עבודה ועמל והגשמה, מיסדים וממשיכים,
רבי מעש חלוציות, שליחי ציבור - הדבקים באמונתם, אנשי
חינוך, בניין ויצירה שפתיל חייהם נפקד ללא עת .

"יתגדל ויתקדש שמם"

אנו אתכם באבלכם הכבד במות יקירי המשפחות :
שולמית ואדיר קרונטל במות האב יעקב קרונטל
אירית ואיתן שפיר במות האם נעמי גרונדליגר

בועדת תרבות חינוך נוער וספורט

בעוד שבעבר היו הקשיים בהבאת מופעים והצגות לכפר והקשיים נבעו מסיבות שונות כמו הרכב גילים שונים של חושבי הכפרנו, הרי שבשלב יותר מאוחר התווספו בעיות נוספות, הכפר התחיל להיות ממוכן בעוד שבעלי הרכב הפרטיים יכלו לקפוץ ולראות הצגות מבלי שיזדקקו לטובות מועדת התרבות, היו האחרים מחוסרי כלי הרכב מקופחים מאחר שעבורם לא השתלם להביא הצגות.

וכאח נוספו בעיות נוספות והווי התרבות בכפר בעידן הטלוויזיה המעמידה בספק גם היום הצגות הקולנוע בכפר וכאן לא מדובר על כדאיות ואולי אפילו הדבר גורם הפסדים מסויימים לכפר, אם לוקחים בחשבון כל ההוצאות על הסרט ונקיון האולם וכו', במידה והדבר גורם להנאה ולחוויה מסויימת של ישיבה בצוותא פעם בשבוע, אבל צריך לחשוב אם זה חוויה לשבת באולם כמעט ריק או עם כמה עשרות אנשים.

באשר למופעים והצגות מצבנו שפיר לעומת כפרים אחרים וזאת עקב קרבתנו לבית-ברל ותקווה שלגבי העתיד, עם גמר אולם ההצגות הגדול, נוכל להנות מהופעות בימתיות טובות יותר וזולות מאשר בתל-אביב.

באשר לבית ברל בכללותו אנו תקווה שהמוסד המפואר שנמצא בתוך שטחינו ימשיך להיות מרכז לחינוך-תנועתי רוחני ותרבותי זאנו נמשיך להנות ממנו יותר. וזאת עקב קרבתנו אליו, למרות שהיה חשש עם כניסתם של מנהלים חדשים שהמוסד יהפך לאיזור סגור עבור חושבי הסביבה, וסימנים לכך היו הנסיונות לסגור בפנינו את בריכת השחיה והיה צורך לעמול קשות על מנת לשכנעם שלא יעשו זאת.

כדאי גם להזכיר שתוכנית הקמת האוניברסיטה בבית-ברל לובשת עור וגידים ובנינו וגם חברינו יוכלו להנות וגם ללמוד בבית הספר הגבוה הזה.

בשטחי החינוך :-

נתחיל בטפינו :- עם תחילת שנת הלימודים נפתח פעטון עבור גילאי 2 עד 3 שנים, שמשפחת קולודני העמידה לרשותנו תמורת שיפוץ קל ללא שכר דירה, את ביתו של דב קולודני ז"ל. ממש פינת חמד בכפרנו - כדאי לבקר שם.

בן הילדים : קטן יחסית ביחד עם גילאי חובה, 22 ילד כולל ילדי גן-חיים, לצערנו הגן ממשיך להיות משוכן בצריף ובימינו דבר נדיר הוא, ועלינו להתרגל לעובדה שהחיים ממשיכים בעוד שלמיסדי הכפר אין מזמן ילדים בגן ומילדי ההרחבה ילד אחד או שניים הומה הגן מילדים של הדור השני ועל מוסדות הכפר לחשוב ברצינות להקמת מבנה קשה במשותף עם גן-חיים וזה בשילוב עם תוכנית אב למגרשים הציבוריים עליו אנו חושבים להקים מפעלי ספורט וגנים ציבוריים במשותף ובעזרת קרנות של מוסדות ציבור.

בית-הספר :- זה שנת הלימודים השניה שעקב הרפורמה, בית ספרינו הוא קטן - 6 כיתות ויש בו כל היתרונות והחסרונות של בית ספק קטן, דבר אחד צריך לציין לטובה שכל הכיתות מבנים קשים וטובים יחסית. הסיכום של שנת לימודים תש"ל היה מבחינת ניהול, צוות מורים ותוכנית לימודים טוב.

חטיבת הביניים בבית-ברל :- כיתות ז-ח-ט ממשיכים השנה לפי המתכונת דאשקד. לצערנו לא הצטרפו ילדי המועצה האיזורית הדר-השרון לבית הספר לפי המתוכנן והציפיות שבית ספר במתכונת של רפורמה, שהיא צריכה להיות רב מסלולית, טרם נתמלאה.

בית ספר התיכון ע"ש **אמי אסף**, מחוסר נרשמים לשנת הלימודים תשל"א נסגרה כחה ט' עם המגמה הזאת של שליחת ילדי המושבים מהסביבה, מחוץ לבית ספר התיכון בבית ברל, תופסק קיומו של בית הספר התיכון לפי המתכונת הקיימת ובמקומו יקום בית-ספר תיכוני של הקיבוצים מהסביבה שבו יוכלו ללמוד ילדינו ובתקווה שתקום הנהלה משותפת.

בנוער :- במסגרת הנוער העובד של המושבים ממשיכים לפעול ילדי כיתה ד' ה' ו' בבית בק הישן.

בשכבה הבוגרת של הנוער (גילאי בית ספר התיכון) יש לנו הפעם ציפיות רבות, זו הפעם הראשונה שהכפר מעמיד לרשותם מבנה עצמאי ע"י שיפוץ מבנה המדרגה לשעבר.

חברנו חיים רוזנבלט מרכז החטיבה של בני המושבים, ירכז את הפעולות בבית כמובן בשיתוף עם המדריך האיזורי של נוער המושבים. המועדון צריך לתת תשובה לפעולה תרבותית תנועתית ולחוגים שונים משולבת עם הריקוד המודרני וזאת במקום הדיסקוטק.

מוסדות הכפר עושים מאמצים לתת לנוער בית וכלים שיוכלו להשתמש להנאתם, ובאם והוא יפעל וישוקק חיים הדבר תלוי בנוער ובהם בלבד.

ספורט :- יש ניצנים ראשונים של פעולות ספורט שכולנו זקוקים לו כמובן גם המבוגרים, עקב התגייסותם לצה"ל של "החלוצים המרכזיים".

על מגרש הכדורגל לא מתקיימים משחקים קבועים - לאומת זאת בענף הכדורעף יש פעילות וכל החברים מכל המינים וגילים מוזמנים למשחק.

כ ס פ י ס

אשראי מרוכז :- כניסת המושב למסגרת האשראי המרוכז העניקה למושב אשראי

בריבית של 10% לעומת ריבית של 15% המשולמת כיום ואשר גובה בנק עין חי. במסגרת זו של האשראי המרוכז הועברה מערכת החשבונות של המושב מבנק עין חי לבנק החקלאות. לפי תכנית אשראי שנתית המתבססת על זרם התקבולים והתשלומים מדי חודש מקציב בנק החקלאות לרשות מושב צופית אשראי חדשי בריבית של 10% כאמור. במקביל פתחנו חשבון עזר בבנק עין חי, לצורך קופה קטנה ובכדי להקל על החברים בקבלת מזומנים. בנק עין-חי משמש לענין זה כסוכן בנק החקלאות.

מימון השקעות:- לשם קבלת מתאים לבצע תכניות פיתוח הכוללות החלפת ושיפור

רשת ההשקיה, במסגרת תכנית החסכון, ויעול השימוש במים, קידוח באר, ריבוד והרחבת הכביש הוגשו בקשות לקבלות הלואות בתנאי מימון נוחים ולטווח ארוך. הבקשות נדונו בוועדות השונות ואושרו, חלק ראשון מהלואות אלה הכרוך בבצוע החלפת הצנרת המרכזית וקידוח באר ישוחרר בנובמבר ש.ז.

מענק ריבית למשקים בעלי חוב:- במסגרת טיפול האשראי המרוכז במשקים בעלי

חוב, אושרו ל-9 משקים מענקי ריבית בסך 10,000 ל"י, זאת בתנאי שמשקים אלה ירדו מהחוב בסכומים כפי שיקבע בכל מקרה, בנוסף לזאת, תחול דחיית תשלומים לאגודה כלומר החזר חוב של האגודה על הלואות ממשלתיות בסדר גודל של 100,000 ל"י לשנה, טיפול מקיף יותר במשקים בעלי חוב, הכולל קונסולידציה של החובות להקלת נטל הריבית והכוונה משקית יוחל ע"י מסגרת האשראי המרוכז מראשית שנת תשל"א כלומר מאוקטובר ש.ז.

הכנת תקציב לשנת תשל"א :- לפי דרישת האשראי המרוכז יוכן מראש תקציב

לפעולות האגודה לשנת תשל"א (אוקטובר 1970 - ספטמבר 1971) בתחומי ההוצאות וההכנסות בענפים ובסעיפים השונים וכן תכנית ההשקעות ומקורות המימון.

דרישת האשראי המרוכז היא, כי כל פעולות האגודה תחנהלנה לפי תכנית

תקציבית ערוכה ומאושרת מראש.

בנוסף נדרשת גם הגדלת ההון העצמי של האגודה ע"י השתתפות קבועות של

החברים, לשם מימון פרויקטים.

איזון ענפי :- הוטל על הנהלת החשבונות, לפי דרישת האשראי המרכזי,

לערוך מאזן חשבון ההוצאות וההכנסות. לגבי כל ענף לקבוע את החיובים בהתאם.

הנהלת החשבונות : עם בצוע הריאורגניזציה בהנהלת החשבונות חוסר הפיגור בחשבון החודשי והתכנית היא להוציאו להבא למועד 20 יום לערך לאחר סיום החודש. השלמנו עתה העברת הנהלת החשבונות למכונת החישוב המשוכללת אדו X הכוללת מערכת ניקוב לצורך הכנת חשבונות מצטברים תלת חודשיים וניתוח משק. שיטה חדשה זאת מתוכננת להיות מופעלת החל מ-1.10.1970. מעבר לשיטה החדשה הכוללת מערכת ניקוב וניתוח הנחונים המשקים באמצעות מחשב אלקטרוני, בשרות של משרד החקלאות למשקים במסגרת האשראי המרוכז, מהווה עתה נטל על הנהלת החשבונות מבחינת הכנת המערכת החשבונות והקודם הדרושים.

השיטה החדשה נמצאת עתה בהרצה ואנו מקווים להפעילה כאמור החל מאוקטובר שנה זו.

מאזן תשכ"ט :- המאזן הושלם. בדיונים אשר היו לנו עם מר שר מברית הפקוח נשמעו הערות ותוקנו עיוותים אשר היו במאזנים בשנים קודמות, המאזן נמסר לדפוס ויפורסם לפי המשוער בסוף אוקטובר.

המאזן לתש"ל :- השנה אשר הסתיימה עתה, ב-30.9.70, יצא לפי המתוכנן במרץ 1971 ובכך יחוסל פיגור של שנה שלמה בהוצאת מאזן האגודה.

חשבון ספטמבר ב' :- החל משנה זו יבוטל חשבון ספטמבר ב'. החיובים והזיכויים הדרושים יזקפו לחשבון השוטף.

ו ו ע ד ת ה מ ש ק

במשק החי :

התכנון בשלוחות השונות: בזמנו מועצת הלול הקטינה ב-14% את מכסת הביצים למאכל בכל המשקים. לקראת שנת 71-1970, החזירה למשקים 7 1/4% מכלל המכסה. מכאן שמכסת הביצים למאכל של המושב עומדת השנה על סך : 5995528 יחידות.

לחברים נמסרו הודעות על היקף המכסה המקורית שלהם כלומר לפני ההפחתה של 14 1/2%. בשנת תשכ"ט - חש"ל שווקו כ-5 מיליון ביצים. באשר לפטימים מכסת הכפר עומדת על כ-11000 אפרוחים המהווים כ-17 טון בשר לשווק. בשלוחת ההודים המכסה היא 9629 אפרוחים או 67 טון בשר.

מיון הביצים : באסיפה הכללית שהתקיימה ב-29.4.1970 הוחלט לעבור למיון ביצים עצמי וזאת על מנת לשפר את איכות הביצים המגיעות לשוק ולהטיב את מחיר הביצה באגורה אחת בממוצע. דרך אגב, החבר יקבל את התמורה לתוצרתו לפי יחידה וסוג ולא לפי קילו. המיון בכפר החל בחודש ספטמבר.

השינויים שחלו עקב העלאת המחירים : להלן השינויים שחלו במחיר המספוא

וחמרים אחרים :-

דורה	270.-	ל"י הטונה	במקום	232.-	ל"י
תירס	288.-	ל"י הטונה	במקום	252.-	ל"י
שעורה	278.-	ל"י הטונה	במקום	242.-	ל"י
קמח-דגים	800.-	ל"י הטונה	במקום	570.-	ל"י
סובין	260.-	ל"י הטונה	במקום	210.-	ל"י
כוספת	380.-	ל"י הטונה	במקום	340.-	ל"י
כוסה-פוייה	450.-	ל"י הטונה	במקום	390.-	ל"י

מחירים אלה כוללים את השתתפות החקלאים בהחזקת מלאי גרעינים על ידי הממשלה בסך של -2 ל"י לטונה החל מ-18.8.1970.

לאור המדיניות הכללית החדשה של הממשלה הסובסידיות ששולמו עד כה יבוטלו הצרכן ישלם בין 2 ל-3 אגורות יורה על ביצה (בהתאם לסוג). נוסף על כך תחזיר המועצה ליצרן כ-1.32 אגורות לביצה עבור ייקור מספוא. והרי מחיר ביצי המאכל ליצרן לפני הוצאות מיון אריזה ומשלוח :-

ענק	15.7	אגורות	במקום	12.8	אגורות
מיוחד	14.7	אגורות	במקום	11.8	אגורות
אכסטרא	13.8	אגורות	במקום	10.9	אגורות
א'	11.8	אגורות	במקום	10	אגורות
ב' גדול	10.9	אגורות	במקום	9.1	אגורות
ב' קטן	9.9	אגורות	במקום	8.1	אגורות
ג'	8.9	אגורות	במקום	7.1	אגורות

כאמור התמיכה הממשלתית 1.32 אגורות לביצה מחוכננת כולל תצרוכת עצמית, החל מ-1.9.70 מחירי החמרים עלולים להתיקר, טונה תערוכת ב-50.- עד 60.- ל"י.

תערובת חדשה : לאחר ייעוץ עם מנהל ההדרכה וחברת "אביק" הוחלט באסיפת הלולים שהחקיימה בחאריך 16.8.1970, לעבור לתערובת של "אביק". תערובת זו תעלה כ- 10-15 ל"י יותר ביוקר מהתערובת הנוכחית, אולם התערובת החדשה מסכונת יותר ומאוזנת יותר.

אומנם מהנהלת חברת "עמיר" הוצעה תערובת סטנדרטית (הרכב עמיר) ואילו באסיפה הוחלט שהחבר דייך יערוך נסיון למשך מספר חדשים להשוואת שני מיני התערובת.

פטימים : המחיר המינימום המובטח לק"ג בשר הוא 2.27 ל"י במקום 2.10 ל"י. התיקרות המספוא מסתכמת ב-17.65 אג' לק"ג בשר הממשלה מתחייבת להחזיר התיקרות זו עד לתקרה של 2.37 ל"י לק"ג במקום 2.20 ל"י.

הודים : החל מ-1.9.1970 יבוטל החזר יוקר מספוא של 16.19 אג' במקום זאת יהיה מחיר מובטח של -3 ל"י לק"ג לזכרים, ו-2.80 ל"י הק"ג לנקבות. בגלל העליה במחיר המספוא תוחזר התיקרות זו על ידי הממשלה עד למחיר תקרה של 3.10 ל"י לק"ג זכר ו-2.90 ל"י הק"ג נקבה.

בקר : חלב : הסובסידיות החדשות תהיינה כדלקמן :-

חלב מפוסטר	8.9	אגורות	במקום	6.7	אגורות
חלב אחיד	11.3	אגורות	במקום	9.7	אגורות
לבית-ספר	28.2	אגורות	במקום	20	אגורות

בשר : החל מ-1.9.1970 המחיר המובטח יהיה :-

לעגלים	3.54	ל"י הק"ג	במקום	3.38	ל"י
לעגלות	3.-	ל"י הק"ג	במקום	2.84	ל"י

ישולם החזר התיקרות מספוא עד לתקרה של 3.60 ל"י הק"ג עבור עגלים ו-3.60 ל"י הק"ג עבור עגלות. החל מ-1.4.71 ועד 1.4.72 המחיר יהיה 2.55 לק"ג אחרי 1.4.72 יהיה המחיר 2.66 ל"י הק"ג.

באסיפות הכלליות הקרובות ידונו הנושאים הבאים :-

1. מעבר לדגירות הטלה אחידות לכל הכפר וכמו כן הזמנת אפרוחות אצל מדגיר אחד.
2. מעבר לשלוחה אחת במשק.
3. תערובת בחפזורה במקום שקים.

תנאי ההגיינה במשק : הננו להזכיר לחברים כי הלול עומד על סף הרנטבי-ליות וכל רשלנות בטפול עלולה לקפח את רוחיות הענף. על כן יש לדאג שהלול יהיה בריא ונקי. רצוי לנהוג בהתאם להוראות התברואן בקשר למלחמה בזבובים ובעכברושים. כמובן יש להלחם נגד קרציות, כנים ופרעושים, על ידי רסוסים וגפורים.

חייבים לנקות את תעלות המים לפחות אחת ביומיים - המשקע המצטבר עליהן הוא ממש רעל. צריך לתקן את אבוסי האוכל ולדאוג שהתערובת לא תתרטב. הוחלט להתקין בורות רקב בכל חצר עבור פגרי עופות.

הצרכניה :-

מהמצב הנוכחי בצרכניה אין מקום לשביעות רצון וזה מתוך כמה וכמה סיבות: יש תלונות רבות על המחירים, רמת הנקיון במיוחד בתקופה שמחלות מדבקות משתוללות (כולירה). כמובן שמוסדות הכפר חייבות לתת את דעתם על שיפור המצב, משום שאין ספק שהמצב הנוכחי לא יכול להמשך לאורך ימים.

הברירות שבידינו הם לא רבות, לכן יש צורך דחוף לשפץ את המצב הקיים עם איזה שהיא הגדלה, משום שבצפיפות קשה לקיים רמת היגיינה מקובלת, או לפחות לשפץ את המבנה ללא הגדלה, הכוונה רצוף, צבע ורהוט.

על מנת לאפשר זאת, תנאים סניטריים ומינימליים, כמובן הדבר בתיאום ובהשתתפות עם האיש שמחזיק את הצרכניה.

ב פ ר ד ס

אנו עומדים עתה בפני עונת קטיף ההדרים, הענף המשקי העקרי במושב ומקור הכנסתם הבלעדי של עשרות משפחות. לפי כל הנאמר תהא זו עונה קשה מבחינת החמרת המיון והעלאת הסטנדרט בבית האריזה ותוצאתם תתבטא בהעלאת אחוזי הבררה. נוכח החמרת הדרישות מצד השרות לבקורת הפרי ובית אריזה, יהיה עלינו להבטיח סידרי ארגון וניהול יעילים של הקטיף במגמה להשיג תוצאות טובות יותר באריזה ובהכנסה מן הפרי.

כדוגמא להחמרות בסטנדרט יצוינו הפרטים הבאים: - עד כה היתה הסבילות 10% פרי מסוג נמוך יותר בתיבת אריזה. עתה הוחלט להוריד את הסבילות ל-5% מסוג ב' בארגז, ישולים מחיר הבררה. מעל ל-10% בארגז יוחלט לפסול הפרי ליצוא. עד כה היו אורזים מחדש. מעתה מציעים כי לא יארז מחדש משמעותם של הדברים הנ"ל כי בית האריזה יחמיר מאד בברור, התוצאות תתבטאנה באחוזי הבררה.

דוגמא נוספת להחמרה היא דרישת בית האריזה כי הפרי לא יושהה יותר מיום אחד מהקטיף ועד האריזה, ישנה אף כוונה לצמצם את מספר המיכלים בכדי להחיש את העברת הפרי לבית האריזה. מובן כי גם בעת האריזה יחוייב לעכב פרי לאריזה.

לפי הערכה חזוי גידול ביבול הכללי במושב בשיעור של 10% עד 20% בהתאם לזן. אשתקד גדל יבול ההדרים במושב בשיעור של 23% בשמוט ו-21% באשכוליות ואילו בוולנסיה חלה ירידה של 5%. הגידול ביבול אשתקד אשר הסתכם ב-16,000 מיכלים בקירוב וס"ה הכנסת פרי לבית האריזה 6,135 טון. אילצו אותנו החל מהמחצית השניה של העונה להגביר את כח העבודה, ואת הכמות היומית של הכנת הפרי לבית האריזה, בכדי לעמוד בלחץ הקטיף ולסיימו במועדו. בתוך כל גדל מספר המכונניות שהכנסנו מ-7-8 ליום עד ל-12-14 בימי שיא.

מחירי העונה האחרונה הכזיבו פרט לאשכוליות אשר מחירן נשאר כאשתקד ולימונים אשר מחיריהם עלו. הרי בשמוטי התקבל מחיר נמוך יותר בכמה עשרות לירות לטונה ואילו בוולנסיה יהיה המחיר כ-2 ל"י לתיבה לעומת 4.75 ל"י אשתקד, כלומר כ-120 ל"י לטון ארוז לעומת כ-275 ל"י לטון בשנה קודמת.

הירידה במחירי הפרי ועליית הוצאות היצור מאידך מחייבים אותנו במידה גוברת לאירגון וניהול יעילים יותר של ענף ההדרים במושבנו. בחקופת הקיץ פעלנו באמצעות בית האריזה למען הסדר של אנטימולוג קבוע קבוע לבית האריזה (דבר אשר לא היה קודם לכן) ולביקורים שבועיים סדירים של המדריך במושב בתחום הדברת מזיקים והדרכה לפרדס. הוראות הריסוס ניתנות בכתב. ובהתאם לזאת מתנהל ביצועו עד למחצית ספטמבר. ריססנו כ-950 ד' בשמן כולל שתי חלקות ברביון.

במקביל הכנסנו את ספר הפרדס בו רשומות כל חלקות החברים לפי גושים, מועדי הביקור בחלקות וממצאי הנגיעות מבחינת המזיקים. וקשה לטעון כי פעולה זו מפקחת ואפקטיבית די הצורך וידרשו עדיין הרחבה ושיכלולים נוספים במידה ניכרת.

בס בתחום הטיפול וההדרכ בחלקות פרובלמטיות לא נעשה דיו... בעונת הקטיף הקרובה יוכלל נתוח מדגמי הבררה הנערך ע"י בית האריזה ויהיה צורך להסתמך עליו יותר בקביעת מחץ הטיפול הנאות לפרדס.

במרוצת העונה האחרונה קיימנו מספר אסיפות כולל כנס אזורי בהשתתפות מומחי משרד החקלאות, לדיון בנושאי ענף ההדרים כמו כן הופצו חזכירים לחברים הכוללים פרטים אודות תוצאות אריזה כמויות ומחירי הפרי. הערכות לקראת עונת הקטיף הקרובה תדון האסיפה כללית אשר תיערך בקרוב.

קטיף הקלמנטינות החל ב-16 לספטמבר. הטבות ניכרות משולמות למגדלים בעונה זו, החל מ-175 ל"י לטונה אקסטרה שעור ההטבות יורד מדי תקופות זמן.

שינויי בולט נוסף אשר הוחל בו בעונה זו מתייחס לשני סוגי פרי בלבד. אקסטרה וא', הכוונה להמשיך בסיווג זה עד נובמבר לערך ובכל שייתאפשר הדבר ע"י המצב בשווקים. היתרונות שבסיווג לשני סוגים בלבד הם גם בתחום המיון ובעקר במחיר ממוצע גבוה יותר שיתקבל עקב שני סוגים בלבד.

ובסיום נאחל עונת הדריים מבורכת ביבולים, באריזה, במחירים, בביצוע הקטיף ובהדרכה.

ירקות ותתות שדה

ירקות שבאופן כללי היה ענף שולי בכפרנו התחיל ע"י הכנסת גידולי תות השדה להוות לחלק של חברינו הענף המכניס העיקרי. אנו מגדלים באביב ע"י מכסות יצור מאושרות 420 דונם תפוחי אדמה וגידולי סתו של גזר, פלפל, עגבניות וכמובן כ- 40 דונם תות שדה, כמות שאין לזלזל בה.

ובעונה האחרונה ההכנסה לדונם היתה הגבוה ביותר מכל הכנסה לדונם בהשוואה לכל גידול אחר, חלק מחלקות תות השדה וגובה יבולם היתה לשם דבר בחוגים של משרד החקלאות.

התפתחות ענף תות השדה וגידולים אחרים בחממות יכולים להיות גורם משקי חשוב בהתפתחות המושב והענף יכול לאפשר קליטת בן של חבר בתוך יחידת המשק מכלי שיצטרכו להגדיל את יחידת הקרקע.

מ י ם

ענין המים לא יורד מסדר יומנו, זה כמובן טבעי. נעמוד כאן בתמציתיות על עקרי הדברים בהם אנו מטפלים ולפניהם אנו עומדים, חייבים לציין שהתמונה הכללית לא כל כך ורודה אבל טוב שנידע ששיפור המצב הוא בידינו: כלומר באם תתקבל "תפילת הגשם" ביום שמחת החורה וארובות השמים תפתחנה השנה ומפלס המים יהיה יותר טוב מאשתקד ישארו בידינו לבצעה 2 דברים נוספים.

1. להמשיך בביצוע תוכנית חיסכון המים על כל שלביה.

2. לחסוך בפועל מים בכל הדרכים האפשריות.

לפני שנה בוצע שלב א' והוחלפו צנורות בקוטר גדול יותר בעצם הימים האלה מתבצעת החלפת צנורות בתוך הישוב אבל המשימה הגדולה עוד לפנינו, היא הקמת בריכת אגירה ל-2000 קוב וקידוח באר חדשה.

עקב חומרת מצב באר א' אושרה בקשתנו לקדוח באר חדש. כידוע יש סכנה שאם מפלס המים יורד באופן פתאומי בצורה דרסטית עלולה המשאבה להשאר מחוץ למים ולאחר התיקונים האחרונים שעשו בבאר לא תהינה כל אפשרויות להנמיך את המשאבה והבאר תצא מכלל השימוש, עומדן המחיר לקידוח חדש הוא 120-150 אלף ל"י כולל חיבור לרשת החשמל. הענין יבוא בתקופה הקרובה לדיון באסיפה עקב המצב הנ"ל הבטחנו את עצמנו ע"י קשר חיבור עם רשת המים של כפר-סבא למקרה של חרום בשעת תקלה באחד הבארות שלנו כמובן שאנו מקבלים חלק מהשקעות הנ"ל בהלוואה וגם מענק מרשות חיסכון המים הארצית.

גם השנה הצלחנו לדחות ע"י בירורים במוסדות את קנסות שהטילו עלינו על חצי מליון קוב מים שעברנו על המכסה השנה. האיום בקנס של 53,000 ל"י טרם בוטל הוא רק הוקפא ע"י שכנוע שנצליח לחסוך כל שנה 140 אלף קוב. כלומר לחסוך תוך 3 שנים 1/2 מליון קוב מים. הפעם לא היה מספיק בדיבורים אלה המוסדות התשכנעו ע"י ביצוע מעשי של 2 שלבים בתוכנית החיסכון.

התנהגותו בעניני מים של החבר בטיפול היומיומי במשקו תלוי בהצלחתנו מאחר והחברים לא מודיעים בזמן על נזילות הברזים. לפני השעונים בוצעו התיקונים ע"י ועדת המים, לפי חישובים מקובלים הנזילות ע"י הברזים מהווים 1% עד 2% של הפחת, לכך יש לקחת זאת לתשומת הלב לכך על החברים לדעת שאם לא נצליח בתוכניתנו לא נוכל לדחות את הקנסות וכל קוב מים מעל המכסה יעלה לחבר 20 אג' בענין מים לשעת חרום אנו קשורים עם בית ברל והלוואי ולא נצטרך לעמוד בנסיון בענין הזה.

ד פ ה ב י ט ח ו ן

מקלטים : המקלטים גמורים ומצויידיים והלואי לא נצטרך להם.

א. כל אחד קיבל מפתח והוראות לחוסים במקלט הציבורי, נא לקרא את ההוראות ולנהוג בהתאם.

ב. ממליצים לרכוש מיכל פלסטיק (ג'ריקאן) בשביל מיים לשעת חירום כמו כן מזון לשעת חירום.

תאורת הביטחון : בימים אילו הותקנה תאורת ביטחון לבתים הקיצוניים. תאורת הביטחון הוכיחה את עצמה בשנים האחרונים כגורם מסייעה בלחימה בחבלנים.

א. כגורם מרתיעה.

ב. אמצעי עזר לשמירה לגילוי חפצים חשודים.

לכן הנוהל יהיה כדלקמן :-

1. התאורה תופעל שעה אם רדת החשיכה עד אור הבוקר.
2. באם נשרפה מנורה מוציאים אותה ומביאים אותה לרובש, מקבלים חדשה במקומה.
3. משרד הביטחון משתתף בהוצאות החשמל בגובה 7.80 ל"י לחודשיים. התשלום יהיה כל 4 חודשים.

מספרי הטלפון :

רבש : 925027

משטרה : 923333

כיבוי אש, מגן דוד : 923222

ה ב ה ו נ ט י ל ה

"דור לדור יבוע אומר"

אמנם כפרינו הוא קטן יחסית לעומת ישובים אחרים, סך הכל 100 משפחות כן ירבו, אבל המסים ההוצאות המוניציפליות והמענקים הן נמוכים ורצוי שתמורתן ישחקף. אמנם שונה המושג מוניציפליות בכפר קטן לעומת עיירה, עיר או שכונה, אבל, בתחומים רבים הם זהים ואף עולים.

1. בנוי שטח המגורים מהווה כמאה בתי מגורים, כולם לחזית הכביש ובניני המשך פנימה בחצרות, מאחורי הבתים. רשת החשמל מאירה אותם, כביש מרכזי ארצי מקשר את הכפר עם כל קצות הארץ. בכניסה לשער הכפר מקבלים את פני הבאים :- "ברוכים הבאים לשערי צופית".

רשת כבישי אספלט פנימית מקשרת את כל הרחובות עם הכביש המרכזי כלומר הנך דורך הולך ונוסע מביחך ואינך טובל רגליך בחול או בבוץ והנך יכול להגיע לכל פינה בארץ כראות נפשך בדרך סלולה. אף הוויכוח מאז כבישים רק לחלק נפתר "כביש השלום" מקשר ומאחד את הכפר כולו. כה לחי אף דאגה לתיקונו ניפותו והרחקתו בימינו ממש!

וזכה הכפר למדרכות מהכניסה הראשית ועד בית הספר למען הקל על התנועה ושמירה על ה"חיים" ביחוד לילדים הבאים מהסביבה. אמנם, המדרכה רחבה היא "חזקה וטובה", אבל לצערנו בעין בוחנת היא נסללה בלי שום תכנון ודאגה. כבר מהכניסה, במקום לקרב אותה לגדר וע"י כך לאפשר הרחבת הכביש שהוא בלאו הכי צר מרד, ביחוד במדן הטכנולוגיה והמוטורזציה, קרבו אותה לכביש הצר הקיים וישנם חלקי מדרכות שהם ממש מסכנים חיי אדם. באשר מהצד השני עצים משורשים וצנור מרכזי ורכס גבעות מקטינות את רוחב הכביש ובטיבוב החד - חובה מיוחדת לסלק את כל המכשולים והמטרצים את מכונות וגרוטואת, אף מתבקש להרחיב את הכביש ע"י עקירת עצים ציבוריים ופרטיים (פיצויים) - וליד שלושה בתים המדרגות במקום שתהיינה מהגדר פנימה לחצרות, נקפץ ע"י בעלי הבתים מהשביל הצבורי והמדרגות הפרטיות מסכנות את העוברים ואולי אף בני הבתים הללו. בידי הכפר עדיין היכולת והחובה לשכנע ולחקן.

2. רשת המים לבתים ולחצרות היא כללית ומשותפת ומקיפה את כל הדיירים. הבארות הם רכוש הכפר ואף דאגת הכפר לצנורות תקונם והחלפתם עד השעונים. רכוש הכפר כולל: 2 בארות ושלוש ברכות קטנות (חבל שלא הסכלנו בבניה ברכה גדולה, מי אשם?).

ה ב ה ו נ ט י ל ה

"דור לדור יבוע אומר"

אמנם כפרינו הוא קטן יחסית לעומת ישובים אחרים, סך הכל 100 משפחות כן ירבו, אבל המסים ההוצאות המוניציפליות והמענקים הן נמוכים ורצוי שתמורתן ישחקף. אמנם שונה המושג מוניציפליות בכפר קטן לעומת עיירה, עיר או שכונה, אבל, בחחומים רבים הם זהים ואף עולים.

1. בנוי שטח המגורים מהווה כמאה בתי מגורים, כולם לחזית הכביש ובניני המשך פנימה בחצרות, מאחורי הבתים. רשת החשמל מאירה אותם, כביש מרכזי ארצי מקשר את הכפר עם כל קצות הארץ. בכניסה לשער הכפר מקבלים את פני הבאים :- "ברוכים הבאים לשערי צופית".

רשת כבישי אספלט פנימית מקשרת את כל הרחובות עם הכביש המרכזי כלומר הנך דורך הולך ונוסע מביחך ואינך טובל רגליך בחול או בבוץ והנך יכול להגיע לכל פינה בארץ כראות נפשך בדרך סלולה. אף הוויכוח מאז כבישים רק לחלק נפתר "כביש השלום" מקשר ומאחד את הכפר כולו. כה לחי אף דאגה לתיקונו ניפותו והרחקתו בימינו ממש!

וזכה הכפר למדרכות מהכניסה הראשית ועד בית הספר למען הקל על התנועה ושמירה על ה"חיים" ביחוד לילדים הבאים מהסביבה. אמנם, המדרכה רחבה היא "חזקה וטובה", אבל לצערנו בעין בוחנת היא נסללה בלי שום תכנון ודאגה. כבר מהכניסה, במקום לקרב אותה לגדר וע"י כך לאפשר הרחבת הכביש שהוא בלאו הכי צר מרד, ביחוד במדן הטכנולוגיה והמוטורזציה, קרבו אותה לכביש הצר הקיים וישנם חלקי מדרכות שהם ממש מסכנים חיי אדם. באשר מהצד השני עצים משורשים וצנור מרכזי ורכס גבעות מקטינות את רוחב הכביש ובטיבוב החד - חובה מיוחדת לסלק את כל המכשולים והמטרצים את מכונות וגרוטואת, אף מתבקש להרחיב את הכביש ע"י עקירת עצים ציבוריים ופרטיים (פיצויים) - וליד שלושה בתים המדרגות במקום שתהיינה מהגדר פנימה לחצרות, נקפץ ע"י בעלי הבתים מהשביל הצבורי והמדרגות הפרטיות מסכנות את העוברים ואולי אף בני הבתים הללו. בידי הכפר עדיין היכולת והחובה לשכנע ולחקן.

2. רשת המים לבתים ולחצרות היא כללית ומשוחפת ומקיפה את כל הדיירים. הבארות הם רכוש הכפר ואף דאגת הכפר לצנורות תקונם והחלפתם עד השעונים. רכוש הכפר כולל: 2 בארות ושלוש ברכות קטנות (חבל שלא הסכלנו בבנית ברכה גדולה, מי אשם?).

רשת החשמל ברחובות ומקומות מרכז, אפשר להגיד שאמנם התקדמנו בהרבה, אין רחוב שכל עמוד שני (כמקובל) לא יאיר, ואף נוספו עמודים בכל פינת רחוב עם מנורות בעצמה חזקה מאירות את כל הכיוונים. אף הוחלפו המנורות הפשוטות והפלוריסצנטים במנורות כספית, אמנם הן יותר יקרות אבל כדאיות מבחינות רבות, ובסופו של דבר יותר זולות. כדאי להזכיר ולהדגיש שאמנם רשות התאורה היא בשטח צבורי בלעדי של כל הכפר ולמענו, והוא הכפר הציבורי הנו הבעל הבית ובכל זאת רחוב מרכזי אחד המרכזי ביותר שמכיל את רוב מוסדותיו ובניניו והמקשר את כל ענפי החיים בכפר, חרפה כאב ובושה עטפוהו במשך כל ימי קיומו שדוקא רחוב זה חי כל השנים בחושך צלמוות ומצרים. למרות שפע החשמל הפרוע לרחוב הזה צמרת-עץ שגדל והתפתח מאחת החצרות בצד הכביש ואף חברת החשמל לא אבתה להסתכסך ואף נבחרו ופרנסי הכפר לא רצו ולא יכלו לגזום ולעשות תספורת בענפים המריעים הלא איכפת והאי נעימות השתרו במשך כל ימי קיום הכפר עד שהמזל האיר ע"י קומבינציה מכיון אחר לגמרי, אמנם העץ אינו מביא שום תועלת לבעליו אף פרוותיו מכלכלים ומסכנים את העוברים ע"י כתמי השמן הנוזלים ואף זכה העץ אמנם לקצת היחר לתספורת.

אבל, מפחד נגיעת יתר שוב נשאר אותו עץ עם צמרת מפריע. אבל, בעטייה של המלחמה ובהקמת מקלט צבורי ברחוב שואן זה נאותה חברת החשמל לספק כוח מכיוון אחר וכך "זכה" הרחוב המרכזי במאור ועלינו לברך שבכל זאת זכינו אחים קרוב לארבעים שנה "ויהי אור" !

כאמור, מחושמלים כל הרחובות ועוד מנורות בודדות תשלימנה את מערכת החשמל השלמה! אף ברחוב הכביש הראשי מפאת היוקר תעשה קומבינציה זולה יחסית ואף הוא יואר! גם לעמודים קיצוניים הגובלים עם השדות והפרדסים שמורה התאורה נגד אויבים ומחבלים. נחנת הדאגה אף סביב בית העם עמוד שסיכן את החיים בהתמוטטו הוחלף בחדש, והוא. באו על סיפוקם כל חמשת המקלטים (נוסף לשנים בבית הספר) בחשמל. דרך אגב, גם במחסני הביצים מערכת החשמל תוקנה.

גם בית הספר האיזורי השייך כביכול לטיפולו של האיזור, בכל זאת עלינו הדאגה לדאוג לו וכך גם גן הילדים. רכוש בית הספר בירק ועצים שהוא מבורך בהם, כל הכבוד למטפלו יש והם מטילים צל אבל לא יזיק קצת שיפור ונקיון.

פרשה גדולה בפני עצמה הוא רחוב המחסנים והחנות, אמנם נעשה קצת נקי ון אבל לצערנו באטיות מרובה, ענפי הפיקוסים אמנם מכלכלים אף רובצים על הגגות וסכנה לבתים ודריהם, זקוק רחוב זה לטיפול מיוחד, כמו הריסת מבנים מסכנים פינתי אשפה וגרוטאות המהוות סכנת נפשות לילדים ולמבוגרים כאחד.

רשת החשמל ברחובות ומקומות מרכז, אפשר להגיד שאמנם התקדמנו בהרבה, אין רחוב שכל עמוד שני (כמקובל) לא יאיר, ואף נוספו עמודים בכל פינת רחוב עם מנורות בעצמה חזקה מאירות את כל הכיוונים. אף הוחלפו המנורות הפשוטות והפלוריסצנטים במנורות כספית, אמנם הן יותר יקרות אבל כדאיות מבחינות רבות, ובסופו של דבר יותר זולות. כדאי להזכיר ולהדגיש שאמנם רשות התאורה היא בשטח צבורי בלעדי של כל הכפר ולמענו, והוא הכפר הציבורי הנו הבעל הבית ובכל זאת רחוב מרכזי אחד המרכזי ביותר שמכיל את רוב מוסדותיו ובניניו והמקשר את כל ענפי החיים בכפר, חרפה כאב ובושה עטפוהו במשך כל ימי קיומו שדוקא רחוב זה חי כל השנים בחושך צלמוות ומצרים. למרות שפע החשמל הפרוע לרחוב הזה צמרת-עץ שגדל והתפתח מאחת החצרות בצד הכביש ואף חברת החשמל לא אבתה להסתכסך ואף נבחרו ופרנסי הכפר לא רצו ולא יכלו לגזום ולעשות תספורת בענפים המריעים הלא איכפת והאי נעימות השתרו במשך כל ימי קיום הכפר עד שהמזל האיר ע"י קומבינציה מכיון אחר לגמרי, אמנם העץ אינו מביא שום תועלת לבעליו אף פרוחיו מכלכלכים ומסכנים את העוברים ע"י כתמי השמן הנוזלים ואף זכה העץ אמנם לקצת היחר לתספורת.

אבל, מפחד נגיעת יתר שוב נשאר אותו עץ עם צמרת מפריע. אבל, בעטייה של המלחמה ובהקמת מקלט צבורי ברחוב שואן זה נאותה חברת החשמל לספק כוח מכיוון אחר וכך "זכה" הרחוב המרכזי במאור ועלינו לברך שבכל זאת זכינו אחים קרוב לארבעים שנה "ויהי אור" !

כאמור, מחושמלים כל הרחובות ועוד מנורות בודדות תשלימנה את מערכת החשמל השלמה! אף ברחוב הכביש הראשי מפאת היוקר תעשה קומבינציה זולה יחסית ואף הוא יואר! גם לעמודים קיצוניים הגובלים עם השדות והפרדסים שמורה התאורה נגד אויבים ומחבלים. נחנת הדאגה אף סביב בית העם עמוד שסיכן את החיים בהתמוטטו הוחלף בחדש, והוא. באו על סיפוקם כל חמשת המקלטים (נוסף לשנים בבית הספר) בחשמל. דרך אגב, גם במחסני הביצים מערכת החשמל תוקנה.

גם בית הספר האיזורי השייך כביכול לטיפולו של האיזור, בכל זאת עלינו הדאגה לדאוג לו וכך גם גן הילדים. רכוש בית הספר בירק ועצים שהוא מבורך בהם, כל הכבוד למטפלו יש והם מטילים צל אבל לא יזיק קצת שיפור ונקיון.

פרשה גדולה בפני עצמה הוא רחוב המחסנים והחנות, אמנם נעשה קצת נקיון אבל לצערנו באטיות מרובה, ענפי הפיקוסים אמנם מכלכלים אף רובצים על הגגות וסכנה לבתים ודריהם, זקוק רחוב זה לטיפול מיוחד, כמו הריסת מבנים מסכנים פינתי אשפה וגרוטאות המהוות סכנת נפשות לילדים ולמבוגרים כאחד.

חולדות וחידקים של כל מיני רמשים מסתתרים בתוכם ומחכים לטרפס. ביחוד באסון מחלת הכולירה המשתוללת, האיך הזעקה צריכה לעורר אותנו, זאת כולנו, ליותר תשומת לב פינני וסילוק כל הליכלוך, הבה כולנו ביחד !

מחסן הסילון היושב לו בנחת על אם הדרך ומתרומם אל-על וכאילו משקיף על פני כל קיום הכפר והמענין את בעלי החי ובמחזות של מאות אלפי לירות שכח משום מה להקפיד על הנקיון סביבו. הגזים של הויטמינים והפרוטאינים בערבוב עם השקים הנשלכים עם שמנים טללים וגשמים מהווים מטרד, תערובת מזינה לבעלי החיים ההולכים על שניים בצורת אדם "אתה-ואני", בימינו ימי התפרצות הכולירה (וגם בכל הימים), האם לא כדאי שעל הערמות להשרף ושלא ישאר זכר ושריד אדמה חרוכה !!!

בקשה צנועה לממונים ולמשתתפים במועדוני הנוער, גם זה שליד בית העם וגם החדש ההולך ונבנה ומתחדש גם בתוכנם בפנים ובחוץ אנא אפשרו גישה נקיה הרחקת האשפה והקוצים מטווח העיניים כן: עין בוחנת ודואגת, נוסף לתרבות. הנשמה היתרה קצת תרבות גם לנכס הרכוש הדומם והחי ולא יזיק במשימות של הנוער בכבודו בטיפול מה בנקיון וגיננון!

בתי מגורים ואדמות רכוש הכפר, הושכרו (לשם בטחון, רצוי חוזה) על דייריו ומשתמשו לא לקלקלם ולא להזניחם ע"י אי שמירה והזנחה, לשמור על צביונם האסטטי שלמות הקירות והחלונות, העצים והנקיון. רכוש הכפר בגינות, מדשאות וחורשות, הגדלה יחסית היא עם הכניסה מהכביש הראשי לכפר לצערנו היתה מאד מוזנחת (כסף עלה אבל לא היה מה לראות), הכל גדל פרא, או שלא גדל בכלל, הדשא היה מאד "נעבאך" ואומלל.

לשמחתינו נתנה במקצת הדעת והוחל בעיבוד ובטיפול. נמשרות ההשקיות אף כיסוח נעשה מפעם לפעם גם קצת זבל-חיות ניתנת בית נדיבה וראו: אדמה הטובה נענתה והדשא מדשיא. אף השיחים קבלו תספורת והשביל הורחב ונתאפשרה דריכה והליכה בו וגם "הפס המת" מראה אותות חיים ומוריק. אף הספסלים מהתחדשים חלקם חבויים בצל הברושים בילוי לנאהבים ולנעמים אף מנוחת מה לקשישים ולקשישות מבני הכפר. "היו ימים" !

גם סביב המרפאה הישנה היתה הזנחה וליכלוך, גם כן ניתן כעת הפיקוח, מי אשם? יש אשמים?! בשעתו נטעו כמאה ועשרים צפצפות ליד בית העם בידיים נאמנות. נטעו הם כיסו את הליכלוך הרב ששרר שם הם גדלו וגבהו, תאוה לעינים, "אבל האשמים" לא היה איכפת להם, אף לא טרחו לדאוג לשיקבלו רק קצת מים ואכן טיפול לנגד עינינו, ועיני האשמים. הם הצפצפות כולן מתו זקופות! החרפה לאשמים!

יש לברך על שדרת העצים שסביב המגרש הצבורים בהרחבה, פלא וניסים איך הם גדלו והתפתחו, לכל הפחות נדע להוקירם! אמנם ישנן גם בעיות עצים עתיקים, בסוד שכה מוריקים מקשטים וממללים על הוד. קדושת המקום, לבטיו ודאגותיו אבל יש וחלק מטריד ואף מהווה סכנה מקריאת חוטי חשמל ורוחות היכולים לפגוע.